

MASTER OF SOCIAL WORK (CBCS-2019 COURSE)
M.S.W. SEM - III : WINTER- 2022
SUBJECT : URCD-8: NATURAL RESOURCE MANAGEMENT & LIVELIHOOD
RESOURCE

Day : Friday

Time : 02:00 PM-05:00 PM

Date : 4/11/2022

W-21386-2022

Max. Marks : 60

N.B.

- 1) All questions are **COMPULSORY**.
  - 2) Figures to the **RIGHT** indicate **FULL** marks.
  - 3) Answer to both the sections should be written in **SEPARATE** answerbook.
-

SECTION – I

- Q.1** Write short notes on **ANY TWO** of the following : **(10)**
- a) Definition of Natural resources
  - b) Environmental education
  - c) Adaptive management
- Q.2** Explain the importance's of the Basic natural resources. **(10)**
- OR**
- Discuss the Need of Natural Resource Management.
- Q.3** Explain the Approaches of Natural Resource Management. **(10)**
- OR**
- Discuss the Relationship between Natural resources and Development.

SECTION – II

- Q.4** Write short notes on **ANY TWO** of the following : **(10)**
- a) Concepts of livelihood
  - b) Development Programme
  - c) Natural resources
- Q.5** Explain the types and resources of Livelihood in rural and tribal area. **(10)**
- OR**
- Explain the Sustainable development goals related to natural Resources .
- Q.6** Discuss the Legislation related to protection of natural resource. **(10)**
- OR**
- Discuss the Sustainable agriculture and regeneration of rural resources.

*****

मराठी रूपांतर

सूचना :

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) उजवीकडील अंक गुणांचा पूर्ण निर्देश करतात.
- ३) दोन्ही विभाग वेगवेगळ्या उत्तरपत्रिकेत लिहावेत.

विभाग - १

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा . (१०)
- अ) नैसर्गिक संसाधनांची व्याख्या
ब) पर्यावरण शिक्षण
क) अनुकूली व्यवस्थापन
- प्र.२ मूलभूत नैसर्गिक संसाधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा (१०)
- किंवा
नैसर्गिक संसाधन व्यवस्थापनाच्या गरजेची चर्चा करा.
- प्र.३ नैसर्गिक संसाधन व्यवस्थापनाचे दृष्टीकोन स्पष्ट करा (१०)
- किंवा
नैसर्गिक संसाधने आणि विकास यांच्यातील संबंधांवर चर्चा करा.

विभाग - २

- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा . (१०)
- अ) उपजीविकेच्या संकल्पना
ब) विकास कार्यक्रम
क) नैसर्गिक संसाधने
- प्र.५ ग्रामीण आणि आदिवासी भागातील उपजीविकेचे प्रकार आणि संसाधने स्पष्ट करा. (१०)
- किंवा
नैसर्गिक संसाधनांशी संबंधित शाश्वत विकास उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- प्र.६ नैसर्गिक साधनसंपत्तीच्या संरक्षणाशी संबंधित कायद्याची चर्चा करा. (१०)
- किंवा
शाश्वत शेती आणि ग्रामीण संसाधनांचे पुनरुत्पादन यावर चर्चा करा.
